

Поліщук Н. В.
кандидат технічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет
(Україна, Рівне), pnv202@ukr.net

СУЧАСНИЙ НАУКОВО–ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ МОЛОДІ

Автор аналізує зв'язок філософії освіти з духовно–моральним вихованням молоді в епоху науково–технічного прогресу (НТП). У статті досліджена філософська проблема впливу НТП на духовно–моральне становлення людини як інтелектуального, духовно багатого й освіченого фахівця, на його природу й діяльність в інформаційному суспільстві XXI столітті, як людини мудрої із прогресивною ментальністю. Обґрунтовано, що тільки союз між НТП і новою якістю освіти й духовно–моральним вихованням молодого покоління, їхнього менталітету, свідомості, здатний побороти духовну кризу, в якій знаходиться сучасна цивілізація, оскільки духовність – вища цінність сенсу життя людства.

Ключові слова: філософія освіти, науково–технічний прогрес, молоде покоління, особистість, свідомість, духовність, духовне життя суспільства, моральність.

Серед філософських проблем, які не втрачають своєї актуальності протягом всієї багатотисячолітньої історії людства, одне з чільних місць належить питанням духовного і морального становлення особистості [1], здатності людини розуміти, інтеріоризувати суспільні вимоги, засвоїти морально–духовні приписи Біблії та релігійної й філософської етики і формувати свою поведінку відповідно до них. Розвиток духовно–моральної сфери – основа особистісного і суспільного розквіту. Саме вона детермінує реалізацію особистісних програм як інтер–, так і інтрафілософського спрямування. У філософії та етиці, педагогіці і психології вчені неодноразово зверталися до аналізу природи духовно–моральної свідомості, сутнісних характеристик, механізмів її формування. Проте проблема залишається відкритою як для теоретичного, так і експериментального вивчення. До того ж, соціально–економічні процеси останнього періоду не лише не знизили її актуальності, але й, навпаки, загострили цю та інші проблеми.

Рішенню цих проблем, пошукам шляхів переборення можливих криз людству в XXI ст. доведеться присвятити всі свої інтелектуальні, освітні і духовні сили, бо від цього залежить майбутнє всіх нас, майбутнє людства, адже нині відбувається величезне пришвидшення життя, темпів розвитку науки і техніки, інформатизації, телекомунікації, освоєння космосу, а на їх основі виробництва та економіки взагалі, вдосконалення соціальної інфраструктури, загальне піднесення тону нашого життя, духовно–моральне становлення молодого покоління.

Без використання нового способу філософування, проблеми (виробничі і культурні, наукові і технічні, духовні і моральні, релігійні і атеїстичні, екологічні і демографічні, соціальні і політичні, освітні, а отже й педагогічні, які виникли на зламі другого і третього тисячоліть унаслідок широкого розгортання НТП, який породив колосальні зміни в духовності і моральності молоді, яка уособлює майбутнє земної цивілізації), що створив НТП, вирішити неможливо, а відтак без філософського осмислення НТП і зміни методології освіти земну цивілізацію чекає всесвітній апокаліпсис. Без мудрих учителя школи і викладача вузу уникнути його неможливо, а отже, таких мудрих наставників має готувати філософія освіти, яка повинна стати

обов'язковою навчальною і виховною дисципліною як у педагогічних, так і інших навчальних закладах.

Нині система освіти повинна готувати такого учителя школи та викладача вузу, який має бути філософським мислителем, що відчуває всю повноту покладеної на нього священної відповідальності за долю довіреної йому людини, за її духовне, інтелектуальне і фізичне здоров'я, за майбутнє своєї країни і всього світу, всієї людської цивілізації [2; 3]. Умовою доктринальних змін стандартів якості та змісту освіти є підпорядкування розвитку усіх форм педагогічної освіти формуванню учителя як “магістра освіти” [4].

Людина виникла і функціонує на планетарному рівні як орган механізму саморуху універсума, який забезпечує йому перехід із стадії нарощування матеріальності у стадію розширення властивостей духовності, органічно властивих субстанціональній основі Всесвіту [5].

Енергійна сила нової реальності НТП – техносфера, інформація, комп'ютеризація, транскультура, глобалізація, постмодернізм тощо, як вибухова хвиля, проходить через увесь сьогоденний розвиток цивілізації, що посилює тенденції до дестабілізації, самопідриву звичного культурно–освітнього життя. Це призводить до духовно–морального зламу особистості, необхідності формування особистості нової епохи, з якісно новими властивостями і особливостями. До них належать “нова утилітарна мораль, свідомість епохи Постмодерну, секуляризація інтелекту, втрата одухотвореності” [6, с. 6].

На думку авторів [7, с. 148] НТР – явище глобального характеру, воно охоплює як усі сторони внутрішнього життя певного суспільства, так і зовнішні сторони його життя. Нагадаємо, **науково–технічна революція (НТР)** – це одночасний якісний стрибок у розвитку науки і техніки, який розпочався у другій половині 50–х років XX ст. і започаткував новий етап у взаємодії суспільства і природи та відкрив шлях НТП. НТР – це корінне якісне перетворення продуктивних сил, перетворення науки в безпосередню продуктивну силу і відповідно до цього здійснюється революційна зміна матеріально–технічного базису суспільного виробництва, його змісту і форми, характеру праці, структури виробничих відношень, суспільного розподілу праці.

Глибоке розуміння процесів, пов'язаних з НТП, який структурно включає НТР має враховуватися в морально–етичному аспекті виробничої діяльності суспільства, у вирішенні проблем взаємовідносин людини і природи, виживання людства тощо.

Поступальний рух людського суспільства вперед з метою поліпшення життя за допомогою розуму, від нижчого до вищого етапу, від простого до складного у взаємозв'язаному розвитку науки і техніки, технологій та освіти – це НТП людства, обумовлений потребами матеріального виробництва, а різкі, стрибкоподібні (вибухові) пришвидшення НТП – це НТР (середина XX ст.) та **інформаційно–високотехнологічна революція (ІВТР)** – так звана “четверта хвиля” НТП (після аграрної, промислової та НТР). Сутність ІВТР, яка охоплює кінець XX і початок XXI ст. полягає в переході від зовнішнього втручання у природні процеси

до їх внутрішнього регулювання та стимулювання на основі високих технологій і новітніх досягнень природничих, технічних наук і досягнень космонавтики. Основними напрямками розвитку цієї революції постають інформатизація та комп'ютеризація суспільства, гена інженерія, кібернетика тощо. Ця революція відбувається одночасно з інформаційною революцією, тому сучасна епоха називається **інформаційно-високотехнологічним НТП (ІВТ НТП)** [1].

Вони дали початок гігантському приросту матеріальних, енергетичних, духовних, культурних та інформаційних можливостей людства і створення глобалізаційної цивілізації. Глобалізація – це подолання і навіть ліквідація традиційних кордонів між державами шляхом формування єдиного високотехнологічного, торговельного, економічного та інформаційного простору. Відбувся якісний стрибок не тільки в продуктивних силах, але і в засобах руйнування, у військовій справі. Вперше в історії людства вони наділили людину здатністю знищувати все живе. Отже, скрізь у діалектичній єдності поряд з силами, які рухають суспільство вперед, існують і сили регресу. І ті й інші справляють глибокий вплив на всі сфери життя, зумовлюючи або розвиток, або застій, а то й рух назад, у тому числі і в духовно-моральному житті та в знищенні людей і природи, тому антропний підхід щодо ролі цих сил має будуватися на аксіологічних духовних основах.

Нині наука, техніка і технології та освіта, які базуються на тотальній інформатизації, вирішують кардинальні питання існування чи не існування людства. Відомий український філософ В. Петрушенко наголошує: “Комп'ютерна техніка не зробить людину ні більш розумною, ні більш щасливою, а, скоріше, ще більш незахищеною та безпорадною, нездатною протистояти життєвим негараздам. Планета Земля поступово стане непридатною до життя, і, таким чином, бажання людини в'їхати у благополуччя за рахунок техніки приведе її до виродження. Швидкий розвиток науки та техніки в наш час веде до зламу цілої серії ustalених стереотипів життя (в тому числі духовно-моральних), що дуже важко переживається, а інколи приводить до висновку, що людство неготове до такого інформаційного техніко-технологічного вибуху. Складається враження, що джін вирвався з пляшки, а приборкати його вже неможливо” [8, с. 414].

Як відзначає С. Денежников [9] розвиток високих технологій у світі на сьогодні набуває революційного характеру. Впровадження цих технологій у різноманітні сфери суспільного та індивідуального буття викликає гострі дискусії серед учених. Філософське осмислення подібного роду процесів почалося відносно недавно і на сьогодні є одним із найбільш актуальних напрямків і перспектив технологій, що породжуються індустрією хай-тек. Проблема впровадження високих технологій у повсякденне життя людини привертає увагу багатьох дослідників.

Отже, метою даної роботи є філософсько-освітня спроба дослідити актуальну проблему, – яким способом сучасний ІВТ НТП може впливати на духовно-моральне становлення молоді людини в нинішніх умовах, як інтелектуального, духовно багатого і

освіченого спеціаліста, на її природу, на нинішнє та майбутнє існування її, на зміну виду людини мудрої та розумної.

К. Маркс говорив: “Будь-яка істинна філософія є духовною квінтесенцією свого часу”. Поняття духовне, духовність завжди мали у філософії фундаментальне значення, відіграють визначальну роль у ключових проблемах: людина, її місце і призначення в світі, зміст її буття, культура, суспільне життя народу тощо. Поняття дух, духовне, духовність похідні від слова душа.

Поняття душі виникло раніше, ніж поняття духу. Уявлення про душу як про своєрідний феномен людського існування вперше виникає у стародавніх греків (здаємо, що перший твір з психології “Про душу” належить Аристотелю). Душа – сфера психічного життя людини, сфера її розуму, почуттів, волі. Це суб'єктивний внутрішній світ індивіда, світ його безпосередніх переживань, думок, які складають інтимно-особистісну сторону людського ества. Душа людини належить їй і лише тільки їй, тому душевне життя – унікальний і неповторний особистісний світ людини. Поняття духу в європейській історії пов'язане з християнством. Тому духовне життя часто ототожнюють з життям релігійним, а духовність людини розуміють як наявність у ній частинки Божественного духу. Дух-святий – це один з проявів триєдиного Бога в християнстві. Душа ж людини, відповідно до тих поглядів, розглядається як вмістилище духу.

Але існує й інше – нерелігійне трактування поняття духу. Дух – така ідеальна (духовна) реальність, яка належить не окремій людині, а існує об'єктивно, незалежно від неї. Це духовна культура людства, в основі якої – вищі, абсолютні цінності істини, добра, краси, справедливості, свободи, віри, освіти. Людина здатна входити в цей історичний вимір людської культури, залучатися до нього. Духовне життя – це освоєння особистістю людської культури, через що відбувається її духовне зростання і збагачення душі. У цій духовній сфері людина ніби підноситься над собою, долає свою обмеженість і скінченність, виходить у вимір вічності і безкінечного. “Вічне” у такому значенні – це повнота людського духу в його історії [10, с. 148].

У сучасній філософії визначається, що духовне життя суспільства – це реальний процес життєдіяльності людей, тісно пов'язаний з виробництвом, обміном, поділом і споживанням духовних цінностей, задоволенням духовних потреб. Під духовним життям розуміють процес реалізації людьми рекомендацій світогляду, усвідомлення мети та сенсу життя. У сучасній неокласичній і посткласичній соціальній філософії проблема духовності є надзвичайно актуальною. Це зв'язано із загальним антропологічним поворотом, що стався у філософії ХХ ст., із прагненням перебороти раціоналізм та ірраціоналізм у розумінні людини, пошуками виходу із загальної духовної кризи, що вразила сучасну цивілізацію. Значний внесок у формування проблеми духовності зроблено у філософії життя, феноменології, екзистенціалізмі, філософській антропології та ін. Тут можна виділити таких філософів, як Мартін Бубер, Макс Пелер, П'єр Тейяр де Шарден, Альберт Швейцер,

Ауреліо Печчеї, Ерік Фром, Віктор Франкл, Володимир Вернадський та ін. Набирає силу дослідження проблеми духовності й у сучасній філософії, з'являється дедалі більше праць, присвячених проблемі людини, її стилю життєдіяльності, духовності. Духовність розуміється як одна з найважливіших суттєвих характеристик людини, як її ціннісний зміст та спрямованість буття людини. Духовність – це вимір життя людини.

У філософській традиції інтерес до проблеми духовності завжди дуже сильний, а моральна проблематика займає істотне місце. Уже в Київській Русі мислителі сформували духовно–моральний ідеал з відданням переваги духовного над матеріальним, всебічно підтримуючи духовність, моральність життя (“Повість минулих літ”, “Домострой”). Глибокі й оригінальні думки є у філософії серця, сформульованій Григорієм Сковородою, що розвивалися у творчості Миколи Гоголя, Пантелеймона Куліша, Памфіла Юркевича та інших. Філософія серця увійшла в основу характеру і ментальності людей, одна з основних рис яких – кордоцентризм.

Проблема духовності була центральною в російській релігійній філософії кінця XIX – початку XX ст. Її формування зв'язано з іменами Федора Достоєвського, Володимира Соловйова, Лева Толстого, Івана Ільїна, Семена Франка, Миколи Бердяєва, Павла Флоренського, Миколи Федорова, Сергія Булгакова та інших.

У сучасних умовах поширення явищ бездуховності і вигаданої духовності (духовна дурість) значно посилюється, причому найбільшу загрозу становить саме вигадана духовність. Бездуховність загрозливо поширюється, особливо в країнах посттоталітаризму, де виникає аномія – ціннісно–нормативний вакуум і єдине прагнення – досягнення мети – успіху за будь–яку ціну. Звичайно, НТП істотно змінює характер виробництва та зближує дві форми його існування – матеріальну та духовну.

Особливо важливого значення набирають філософські–освітні дослідження проблеми духовного життя суспільства у наш час. Об'єктивними причинами, що актуалізують важливість проблем духовного життя суспільства, розробку нових, нетрадиційних підходів до шляхів їхнього вирішення є [11]: всебічне відродження національного в культурі, освіті, духовності, його зближення з загальнолюдським на основі зростаючої інтеграції життя народів; гостра необхідність становлення нової якості освіти й духовності людей, їхнього менталітету, культури, мислення, свідомості; утвердження ефективних шляхів формування, виховання духовності, культури, свідомості людей, які найповніше реалізували б духовний потенціал особистості; переосмислення класичних парадигм розвитку освітнього і духовного життя суспільства.

Головне завдання, яке стоїть перед суспільством у сфері духовного життя, полягає в тому, щоб створити умови для найповнішого освоєння людиною багатогранного потенціалу світової освіти, духовності й культури. Сприятли створенню таких умов необхідно за допомогою філософії освіти. Адже, *філософія освіти* досліджує сутність освітнього процесу і з'ясовує смислові значення освіти в їх соціальному, гуманістичному аспектах. Це змушуюча і скеровуюча

дисципліна, яка з самого початку планує свій виховний вплив, а також, яка наперед уявляє той кінцевий ідеальний образ (наприклад, людини планетарно–космічного майбутнього [12]), заради якого і здійснюється цей вплив як на окрему людину, так і на мікро– і макросоціальні групи.

Надзвичайно важливо також створення умов для всебічної самореалізації духовно–культурного потенціалу, сутнісних сил людини, свого власного духовного світобачення і світосприйняття, адже духовне життя суспільства – це надзвичайно широке поняття, що включає в себе багатогранні процеси, явища, пов'язані з духовною сферою життєдіяльності людей; сукупність ідей, поглядів, почуттів, уявлень людей, процес їх виробництва, розповсюдження, перетворення суспільних, індивідуальних ідей у внутрішній світ людини.

Духовний світ людини охоплює світ ідеального (сукупність ідей, поглядів, гіпотез, теорій) разом з його носіями – соціальними об'єктами: індивідами, народами, етносами. В цьому аспекті доречно говорити про особисте духовне життя окремої людини, її індивідуальний духовний світ, духовне життя того чи іншого соціального суб'єкта.

Отже, основу духовного життя становить духовний світ людини – її духовні цінності, світоглядні орієнтації. Разом з тим, духовний світ окремої людини, індивідуальності неможливий поза духовним життям суспільства. Тому духовне життя – це завжди діалектична єдність індивідуального й суспільного, яке функціонує як індивідуально–суспільне, а багатогранність духовного життя суспільства включає в себе такі складові як: духовне виробництво, суспільна свідомість і духовна культура. Свідомість же втілюється в різноманітні об'єктивні форми духовної культури людства – в мову, науку, філософію, мистецтво, політику, право, мораль, релігію, міфи, народну мудрість, у соціальні норми і уявлення соціальних груп, націй, людства в цілому.

Зі всіх сфер суспільного життя найскладнішою, але водночас і найважливішою для існування соціальних явищ і процесів виявляється освіта та духовно–моральне життя суспільства, оскільки саме тут виробляються, закріплюються, вдосконалюються та передаються від покоління до покоління, від людини до людини ті предметні, смислові та ціннісні орієнтири, які необхідні і для життя суспільства, і для життя окремої людини. На сьогоднішній день найважливішим є питання, яку систему освіти і виховання можна вважати оптимальною щодо збагачення духовного потенціалу суспільства. До основних елементів духовного життя відносять усю ту сукупність думок, норм, ідей та принципів, які пов'язані із функціонуванням найважливіших сфер суспільного життя: економічна, правова, моральна свідомість, мистецтво (ширше – естетична свідомість та культура) [8, с. 364].

Виникнення нового технологізованого і технологізованого світу, нової техногенної цивілізації в епоху НТП, в якій живе й буде жити молода людина, тягне за собою злам її освітніх і духовно–моральних цінностей, тому тільки союз між НТП і новою якістю освіти та вихованням духовності людей, їхнього менталітету, культури, мислення, свідомості, які

найповніше мають реалізувати духовний потенціал особистості та сприяти розвитку освітнього і духовного життя суспільства, здатний побороти екологічну й духовно-моральну кризи, в яких виявилася сучасна цивілізація і кожна молода людина, адже, духовність – це вимір життя окремої людини і людства загалом.

Список використаних джерел

1. Поліщук Н. В. Науково-технічний прогрес і духовно-моральне становлення молоді: [монографія] / Поліщук Н. В. – Рівне: О. Зень, 2012. – 464 с.
2. Гершунский Б. С. Философия образования / Б. С. Гершунский. – М.: Московский психолого-социальный институт, Флинта, 1998. – 432 с.
3. Клепко Сергій. Філософія освіти в педагогічній освіті / Клепко С. / Філософія освіти. – 2007. – №1 (6). – С.252–259.
4. Андрущенко Віктор. Педагогічна освіта: Історико-філософська рефлексія для майбутнього розвитку / В. Андрущенко / Філософія освіти. – 2007. – №1 (6). – С.7–15.
5. Бех В. П. Человек и Вселенная: когнитивный анализ / В. П. Бех. – Запорожье: “Тандем-У”, 1998. – 148 с.
6. Кремень В. Г. Трансформації особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації / В. Г. Кремень // Професійно-технічна освіта. – 2009. – №1. – С.3–6.
7. Філософія: навчальний посібник / [Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.]; за ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 2008. – 534 с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія: [Текст]: навч. посіб. (в 2-х част.) / В. Л. Петрушенко. – Львів: Новий світ. – 2000, 2011. – 647 с.
9. Денежніков С. Вплив NBIC-конвергенції технологій на еволюцію антропосоціогенезу: виклики сучасності [Електронний ресурс] / С. Денежніков. – 2012. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39527/02-Dyenezhnikov.pdf?sequence=1>. – Назва з екрану.
10. Філософія: навчальний посібник / За ред. Т. О. Сілаєвої. – Тернопіль: Астон, 2008. – 360 с.
11. Оксенюк О. В. Формування національних цінностей в учнів у контексті сучасного педагогічного мислення / Оксенюк О. В. // Оновлення змісту, форм і методів навчання і виховання у закладах освіти: зб. наук. праць РДГУ. – Рівне: Вид-во РДГУ. – 2008. – Вип.40. – С.69–72.
12. Базалук О. А. Філософія образования в свете новой космологической концепции [Текст] / О. А. Базалук. – К.: Кондор, 2010. – 458 с.

References

1. Polishhuk N.V. Naukovo-tehnichnyj progres i duhovno-moral'ne stanovlennja molodi: [monografija] / Polishhuk N.V. – Rivne: O.Zen', 2012. – 464 s.
2. Gershunskij B.S. Filosofija obrazovanija / B.S. Gershunskij. – M.: Moskovskij psihologo-social'nyj institut, Flinta, 1998. – 432 s.
3. Klepko Sergij. Filosofija osvity v pedagogichnij osviti / Klepko S. / Filosofija osvity. – 2007. – №1 (6). – S.252–259.
4. Andrushhenko Viktor. Pedagogichna osvita: Istoryko-filosov'ska refleksija dlja majbutn'ogo rozvytku / V.Andrushhenko / Filosofija osvity. – 2007. – №1 (6). – S.7–15.
5. Beh V.P. Chelovek i Vselennaja: kognitivnyj analiz / V.P. Beh. – Zaporozh'e: “Tandem-U”, 1998. – 148 s.
6. Kremen' V.G. Transformacii' osobystosti v osvith'omu prostori suchasnoi' cyvilizacii' / V.G. Kremen' // Profesiyno-tehnichna osvita. – 2009. – №1. – S.3–6.
7. Filosofija: navchal'nyj posibnyk / [L.V. Gubers'kyj, I.F. Nadol'nyj, V.P. Andrushhenko ta in.]; za red. I.F. Nadol'nogo. – K.: Vikar, 2008. – 534 s.
8. Petrushenko V.L. Filosofija: [Tekst]: navch. posib. (v 2-h chast.) / V.L. Petrushenko. – L'viv: Novyj svit. – 2000, 2011. – 647 s.
9. Djenjezhnikov S. Vplyv NBIC-konvergencii' tehnologij na evoluciju antroposociogenezu: vyklyku suchasnosti [Elektronnyj resurs] / S.Djenjezhnikov. – 2012. – Rezhym dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39527/02-Dyenezhnikov.pdf?sequence=1>. – Nazva z ekranu.
10. Filosofija: navchal'nyj posibnyk / Za red. T.O. Silajevoi'. – Ternopil': Aston, 2008. – 360 s.
11. Oksenjuk O.V. Formuvannja nacional'nyh cinnostej v uchniv u konteksti suchasного pedagogichного myslennja / Oksenjuk O.V. // Onovlennja zmistu, form i metodiv navchannja i vyhovannja u

zakladah osvity: zb. nauk. prac' RDGU. – Rivne: Vyd-vo RDGU. – 2008. – Vyp.40. – S.69–72.

12. Bazaluk O.A. Filosofija obrazovanija v svete novoj kosmologicheskoy koncepcii [Tekst] / O.A. Bazaluk. – K.: Kondor, 2010. – 458 s.

Polishchuk N. V., candidate of engineering science, associate professor of Rovno state humanitarian university (Ukraine, Rovno), pnv202@ukr.net

Modern scientific and technical progress in the context of formation of spirituality of youth

The author analyzes communication of philosophy of formation with spiritually-moral education of youth during an epoch of scientific and technical progress (STP). In clause the philosophical problem of influence STP on spiritually-moral becoming of the person as intellectual, spiritually rich and formed expert, on its nature and activity in an information society of XXI century as person wise with progressive mentality is investigated. It is proved, that only the union between STP and new quality of formation and spiritually-moral education of young generation, their mentality, consciousness, is capable to overcome spiritual crisis in which there was a modern civilization as, spirituality – the maximum value of meaning of the life of mankind.

Keywords: philosophy of formation, scientific and technical progress, young generation, the person, consciousness, spirituality, a spiritual life of a society, morals.

Полищук Н. В., кандидат технических наук, доцент, Ровенский государственный гуманитарный университет (Украина, Ровно), pnv202@ukr.net

Современный научно-технический прогресс в контексте формирования духовности молодежи

Автор анализирует связь философии образования с духовно-нравственным воспитанием молодежи в эпоху научно-технического прогресса (НТП). В статье исследована философская проблема влияния НТП на духовно-нравственное становление человека как интеллектуального, духовно богатого и образованного специалиста, на его природу и деятельность в информационном обществе XXI века как человека мудрого с прогрессивной ментальностью. Обосновано, что только союз между НТП и новым качеством образования и духовно-нравственным воспитанием молодого поколения, их ментальности, сознания, способен побороть духовный кризис, в котором оказалась современная цивилизация, поскольку духовность – высшая ценность смысла жизни человечества.

Ключевые слова: философия образования, научно-технический прогресс, молодое поколение, личность, сознание, духовность, духовная жизнь общества, нравственность.

* * *

УДК 930.1

Шапиро А. С.

аспирантка кафедры естественнонаучных факультетов философского факультета, Одесский национальный университет им. И. И. Мечникова (Украина, Одесса), a.s.shapiro.uk@gmail.com

ИСТОРИКО-ФИЛОСОФСКИЙ КОНТЕКСТ ФОРМИРОВАНИЯ ПОНЯТИЯ “СОБЫТИЕ–НА–ПРЕДЕЛЕ”

Понятие “событие на пределе” выкристаллизовывается в рамках дискуссии о возможности репрезентации “окончательного решения” еврейского вопроса. Единжды упомянутое С. Фридландером в сборнике “Probing of the Limits of Representation” (1992), дополненное П. Рикером, оно неоднократно используется в десятках научных статей и находит свое отражение в эмпирии. Однако, спустя более чем два десятилетия, понятие “Событие на пределе” до сих пор не концептуализировалось. Автор статьи рассматривает истоки событий, приведенных к ситуации введения нового понятия; освещает существующие подходы к его определению, а также возможности его расширения и применения к другим историческим событиям. Результатом данной работы оказывается собственное определение понятия “событие на пределе” и основания для определения трагических исторических событий как предельных.